

FORMAREA CULTURII VOCALE ÎN PROCESUL STUDIULUI DISCIPLINEI “CANTO”

COȘCIUG Svetlana
BĂLȚI, MOLDOVA

FORMATION AND EDUCATION OF VOCAL CULTURE IN THE PROCESS OF STUDYING THE SUBJECT „CANTO” („SINGING”)

The cultivated voice is the result of the „worked” voice with a clear and precise resonance, that, is developed by means of pedagogic techniques of singing. It s an imperative of this research.

Asigurarea calității și competitivității învățămîntului superior enumerată printre obiectivele Declarației de la Bologna (19 ianuarie 1999) necesită desfășurarea activităților didactice, educative, de cercetări științifice și de creație orientate spre perfecționarea și modernizarea

procesului de învățămînt. În acest sens procesul de educație din învățămîntul superior se realizează prin calitatea serviciilor de formare științifică, culturală și profesională concomitent, lucru posibil și în învățămîntul superior muzical-pedagogic. Realizarea procesului de educație în formarea specialistului cu studii superioare poate fi deplină, dacă se înaintează și problema omului sub aspect educativ. În acest fel, în cadrul specialității „Instruire muzicală” accentul se plasează pe educația artistico-estetică, ca parte componentă a întregului proces educațional, dar și ca relație „om-artă” („om-muzică”), „viață-artă” („viață-muzică”), în special.

Anume aici apar o serie de probleme legate de atitudinea tinerei generații față de valori. Mai ales astăzi, cînd arta muzicală este invadată de o serie de influențe străine, improprii sufletului uman, așa-zisa „muzica modernă”, „cîntece-rock” etc.

Pe de o parte, tineretul studios, influențat de manifestările puerile, de primitivismul artistic, de kitsch, pe de altă parte – același tineret, în perspectivă – formator și educator al generației în creștere.

Cum să formăm o cultură muzicală, bazată pe marile valori naționale și universale la tînăra generație, pentru ca tinerii să fie mai apoi mesagerii și promotorii acestei culturi, în special a unei culturi vocale ?

Aici vom încerca să dăm răspuns prin întrebarea „De ce omul cântă ?” [4, p.18]. Cîntă în toate împrejurările vieții, își cântă bucuriile, își cântă durerile, cântă...

Dintre toate genurile muzicii CÂNTECUL este cel mai apropiat omului. Apărut dintr-o necesitate interioară – sufletească, devine fapt muzical, artistic, estetic, în timp ce este cântat și trăit cu adevărat. Acesta este cântul vocal - principalul obiect de studiu pe care se axează disciplina „Canto”.

Între disciplinele ciclului vocal-coral , „Canto” se prezintă sub formă de lecție individuală, deoarece „instrumentul muzical” al subiectului este *vocea cântată* cu o serie de caracteristici vocale, specifice fiecărei persoane: *timbru, culoare, extensie, potență*.

Dat fiind faptul că studentul începător în „Canto” la facultatea „Instruire muzicală” se manifestă de la bun început sau latent, sau se dezvoltă pe parcursul activității corespunzătoare, propunem un sistem de funcționare a unor indicatori observaționali [7, p.94], a căror obiective prin departajarea diferitelor aspecte și nuanțe constau în :

- a) realizarea unor finalități ale educației muzicale;
- b) aplicarea unor criterii de evaluare dinamică și finală;
- c) formarea și educarea culturii vocale ca parte componentă a culturii muzical-spirituale.

Relația Om – Sunet presupune prezența *auzului* fie ca aptitudine înnăscută, sau care se realizează prin educație auditivă: în ambele cazuri se determină constatarea și dezvoltarea, în perspectivă, a aptitudinilor muzicale.

Aceste aptitudini se pot constata sau dezvolta în baza tehnicii vocale, realizarea căreia urmărește obținerea anumitor dexterități (deprinderi).

„Cunoscînd în detaliu mecanismul cântului și cum trebuie luat în considerare se poate ajunge în educația vocală la o tehnică de cânt bună. Ori dobîndirea unei tehnici de cânt bună poate permite modelarea vocii în scopul dorit” [1, p.8].

Această tehnică va fi dobîndită în baza unui antrenament special ținut sub observație ca apoi să devină o creștere. Vor fi practicate exerciții interioare [3, p. 35] în ceea ce privește reglarea RESPIRAȚIEI, deoarece este cunoscută importanța actului vital al respirației în procesul cântului, de aici și cunoscutul dicton ce aparține lui E. Caruso „A ști să cânti înseamnă a ști să respiri”. Urmează apoi SUNETUL – pentru început profund, grav (cu gura închisă) , de o interiorizare meditativă. Sunetele sau motivele simple vor fi cântate, intonate lejer, în registrul mediu, așezate pe suflul vocalei „U”, vocală de rezonanță vibratorie cosmică, după care se va trece treptat la sunetul-vocală „A”, semnificația căreia este analizată minuțios de I. Gagim în „Dimensiunea psihologică a muzicii”.

Cântul vocal ca mijloc de cultivare a AUZULUI presupune și exerciții melodice-intonaționale ce constă în studiul intervalelor și vocalize mici care pot forma și ele imagini și nu trebuie făcute cu indiferență. Pentru o cântare expresivă se va face uz de accente, ritm sau de nuanțe dinamice mobile.

Scopul pronunției prevede efectuarea studiului articulației prin diferite combinații silabice, însă fără o pronunțare exagerată a consoanelor (exterioară) pentru, ca apoi să se pună accent pe valorile CUVÂNTULUI (sens).

Cuvântul ca imagine a gândului poetic dă naștere acelei intonații interioare care, exteriorizându-se, devine CÂNTEC (lucrare vocală).

Interpretarea lucrării vocale prevede un șir de atitudini, întrucît „un motiv melodic sau o frază sînt, în esența și la originea lor, atitudini vocale; ele sînt mișcări ale vocii” [4, p. 258]

Indiferent cărui gen de muzică vocală (cameral sau formă amplă) se adresează studentul în procesul studiului și interpretării conștiente, aceste atitudini dau naștere la „DISCERNAMÂNT”, „RELAȚIE” și „COMUNICARE” [3, p. 52]

Interpretarea cântecului din repertoriul școlăresc ca formă de activitate vocal-corală constituie un pas important în orientarea practico-profesională a studenților. Însușirile expresive vor modela dintr-un cântec, simplu la prima vedere, o adevărată viață în sunete. Mai ales prin faptul că, cântecele pentru copii sînt de o valoare educativă.

Înreg ansamblul de aptitudini, dexterități, atitudini și însușiri contribuie la evaluarea finală, ce presupune un șir de competențe. Munca asiduă în acest domeniu (or, „Cultura înseamnă, mai întîi de toate, a face bine propria muncă”)[2, p. 36] contribuie la realizarea artistico-estetică a diferitelor genuri de muzică vocală, iar în baza acumulării experiențelor trăite se va observa și constata sporirea nivelului de cultură vocală, iar prin ea și cea spirituală.

Indicii observaționali în procesul formării culturii vocale a studenților

I. APTITUDINI

/ constatare și dezvoltare/

1. Talentul muzical
2. Muzicalitatea
3. Sensibilitatea emoțională
4. Memoria
5. Simțul ritmic
6. Auzul muzical-melodic
7. Auzul vocal-timbral
8. Auzul muzical-intern
9. Auzul modal
10. Auzul armonic

II. DEXTERITĂȚI

/ realizarea tehnicii vocale/

1. Respirație
2. Profunzimea sunetului
3. Formarea și emisia sunetului
4. Exprimarea timbrului și culorii sunetului
5. Omogenizarea registrelor
6. Senzația de rezonanță
7. Elasticitatea sunetului
8. Liniaritatea vocii
9. Vibrato
10. Articularea

III. ATITUDINI

/ interpretare /

- a) lucrării vocale
1. Emisia vocală
 2. A simți și a exprima
 3. Expresie și caracter vocal (cînd ești auzit și cînd ești ascultat)
 4. Frazare, melodicitate
 5. Punctul culminant al lucrării

IV. ÎNSUȘIRI

- b) cântecului din repertoriul școlăresc
1. Momentul apariției vocii după introducerea instrumentală
 2. Corelația voce-instrument
 3. Calitatea și expresivitatea acompaniamentului
 4. Frazarea
 5. Dinamica

6. Forța expresivă a cuvântului și muzicii	6. Articularea
7. Exteriorizarea lucrării	7. Caracterul
8. Stilul lucrării	8. Pronunțarea expresivă a cuvintelor
9. Cultura interpretării	9. Cultura interpretării
10. Ținuta artistică	

V. COMPETENȚE

/ evaluare finală/

1. Atitudinea față de lecții
2. Munca depusă
3. Participarea în activități extracurriculare
4. Gradul de curiozitate și interes muzical:
 - a) familiarizarea cu valorile muzicii vocale;
 - b) lucrul independent cu literatura.
5. Aplicarea în practică a deprinderilor de tehnică vocală
6. Gradul de muzicalitate a lucrărilor interpretate
7. Integrarea vocii în ansamblu
8. Cultură, expresie și adevăr.

Bibliografie:

1. Burlui Ada. *Introducere în arta cântului*. Ed. Appolonia, Iași, 1996.
2. Cegolea Gabriela. *Mecanica artei cântului*. Ed. Armonia, Iași, 1992.
3. Cegolea Gabriela. *Vox mentis*. Ed. Europa-Ed. Armonia. București, 1995.
4. Gagim Ion. *Dimensiunea psihologică a muzicii*. Ed. Timpul, Iași, 2003.
5. Gagim Ion. *Omul în fața muzicii*. Bălți, PUB, 2000.
6. *Educația muzicală. Curriculum școlar pentru clasele V-IX*. Ed. Cartier, Chișinău, 2000.
7. Nicola Ioan, Farcaș Domnica. *Teoria educației și noțiuni de cercetare pedagogică*. Manual pentru cl. XI – școli normale. Ed. Didactică și Enciclopedică. București, 1995.